

Asia: VN/3049/2021

Lausuntopyyntö opettajarekisteriä ja opettajatiedonkeruuta koskevasta selvityksestä

Lausunnonantajan lausunto opettajarekisteriä ja opettajatiedonkeruuta koskevasta selvityksestä

1) Opettajarekisterin hyödyt ja käyttötarkoitukset: Pyydämme kommentteja selvityksessä esitettyihin opettajarekisterin tuottamiin hyötyihin ja rekisterin käyttötarkoituksiin. Onko rekisterin hyödyt ja käyttötarkoitukset kuvattu selvitysraportissa onnistuneesti ja eri tahojen tarpeet ja näkökulmat huomioiden? (Ks. raportin luku 6, osin myös luku 7).

Arenen pitää esitystä opettajarekisterin perustamisesta tarpeellisena. Opettajarekisterin käyttöönotto helpottaisi merkittäväällä tavalla ammatillisten opettajakorkeakoulujen ennakointityötä. Selvityshenkilöiden kuvaama nykytilanne, jossa opettajia koskevaa tietoa kerätään kolmen vuoden välein tehtävällä kyselyllä, on riittämätön ajantasaisen ennakointitiedon kannalta. Pysyvämpi rekisteripohjainen tiedonkeruu olisi koulutustarpeen ennakkoinnin kannalta tärkeä muutos, sillä nykyisin opetusalan koulutustarpeiden kartoittaminen perustuu varsin hajanaiseen ja harvoin tehtävään tiedonkeruuseen.

Rekisteriaineisto helpottaa myös merkittäväällä tavalla koulutuksen ja pedagogiikan tutkimusta, sillä uusi rekisteripohjainen aineisto antaa luotettavampaa tietoa Suomessa opetustehtävissä toimivasta henkilöstä ja heidän koulutuksestaan.

2) Opettajarekisteriin liittyvät haasteet: Pyydämme kommentteja selvityksessä esitettyihin opettajarekisteriin liittyviin haasteisiin. Onko opettajarekisteriin ja sen perustamiseen liittyvä haasteet huomioitu selvityksessä onnistuneesti? (Ks. osin luvut 6, 8 ja 9)

Ammattikorkeakoulujen keskeinen haaste opettajarekisterissä liittyy korkeakoulujen opetushenkilöstön tunnistamiseen ja huomioimiseen rekisterissä. Lakisääteisesti ammattikorkeakoulujen opetustehtävissä voivat toimia käytännössä kaikki korkeakoulututkinnon suorittaneet henkilöt, sillä vain ammatillisten opettajakorkeakoulujen opetushenkilöstön kohdalla on säädetty, että opettajilla tulee olla suoritettuna 60 opintopisteen pedagogiset opinnot.

Ammattikorkeakouluista enemmistö on linjannut omissa johtosäännöissään tai muissa ohjaavissa dokumenteissa, että opetushenkilöstöllä tulisi olla suoritettuna 60 opintopisteen opettajan pedagogiset opinnot.

Arene katsookin, että nyt esitetty malli, jossa korkeakoulujen opetushenkilöstö otettaisiin mahdollisesti tulevaisuudessa rekisterin piiriin, on perusteltu ratkaisu. Ennen korkeakoulujen ottamista rekisterin piiriin tulee korkeakoulujen kanssa selkeästi selvittää, millä kriteereillä korkeakoulujen opetushenkilöstö rekisteriin lisättäisiin.

Vaikka aineiston käyttö helpottaakin ennakkointitiedon keruuta, tulee valmistelussa tunnistaa, että esimerkiksi ammatillisessa opettajakoulutuksessa opiskelevat henkilöt eivät työllisty vain ammatillisen koulutuksen tai korkeakoulujen palvelukseen.

3) Opettajarekisterin kohderyhmät ja vaiheittainen eteneminen: Pyydämme kommentteja raportissa esitettyihin opettajarekisterin kohderyhmiin ja vaiheittaiseen etenemiseen. Jos opettajarekisteri perustetaan, mitkä kohderyhmät opettajarekisterin tulisi kattaa, mitä koulutusasteita sen tulisi koskea? Miksi? Onko selvityksessä esitetty opettajarekisterin perustamisen vaiheistaminen tarkoituksenmukaista? (Ks. luku 7)

Arenen pitää esitettyä etenemistä opettajarekisterin kanssa perusteltuna. Korkeakoulujen mahdollinen tuominen rekisterin piiriin tulisi tapahtua vasta myöhemmässä vaiheessa, sillä korkeakoulujen opetushenkilöstön määrittely ei ole yhtä yksiselitteistä kuten muilla koulutusasteilla.

4) Opettajarekisterin sisällöt: Pyydämme kommentteja selvityksessä esitettyihin opettajarekisterin sisältöihin. Mitä tietoja rekisterin tulisi kattaa? (Ks. luku 7.3)

Arene pitää tärkeänä, että ne ammattikorkeakoulujen henkilökunnasta, joilla koulutuksensa puolesta on pätevyys opettaa myös muilla koulutusasteilla, pääsevät rekisterin piiriin. Koska valtaosa ammattikorkeakoulujen opetushenkilöstöstä on suorittanut pedagogiset opinnot, on heillä usein myös pätevyys toimia esimerkiksi opettajan tehtävissä ammatillisen toisen asteen oppilaitoksissa.

5) Opettajarekisteriin liittyvät tiedonsaantioikeudet ja tietosuojakysymykset: Pyydämme kommentteja opettajarekisteriin liittyviin tiedonsaantioikeuksiin ja tietosuojakysymyksiin. Pitäisikö opettajarekisterin tietojen saatavuus organisoida jotenkin toisin kuin mitä selvityksessä esitetään? (Ks. erityisesti luku 9.5; osin myös muut luvun 9 alaluvut)

-

6) Opettajarekisterin kustannukset: Pyydämme kommentteja rekisterin perustamiseen ja ylläpitoon liittyviin kustannuksiin. Onko opettajarekisterin kustannukset kuvattu selvityksessä onnistuneesti? Millaisia selvityksen ulkopuolelle jääneitä kustannuksia opettajarekisterin perustamisesta ja ylläpidosta voi aiheutua? (Ks. pääasiassa luku 8.1)

Arene pitää tärkeänä, että rekisterin kustannukset ja sen aiheuttama työtaakka koulutuksen järjestäjille pidetään mahdollisimman pienenä. Olemassa olevien rekistereiden hyödyntäminen on tärkeää. Kustannusten osalta rekisterin perustamisessa tulee pyrkiä mahdollisimman kustannustehokkaaseen ratkaisuun, jotta investoinnit käytetään ennen kaikkea koulutuksen ja opetuksen määrän ja laadun lisäämiseen.

7) Vaihtoehdot rekisteripohjaiselle tiedonkeruulle: Pyydämme kommentteja vaihtoehtoista rekisteripohjaiselle tiedonkeruulle. Onko esityksessä huomioitu riittävän kattavasti muut vaihtoehtoiset tavat tiedonkeruulle? Olisiko selvityksessä esitetylle opettajarekisterille toimivaa vaihtoehtoa, joka tuottaisi tarvittavaa tietoa opettajista? Miten nykyistä kolmen vuoden välein toteutettavaa opettajatiedonkeruuta tulisi kehittää nykyisiä ja tulevia tietotarpeita vastaavaksi? (Ks. pääasiassa luku 8.3, myös 3.4)

Rekisteripohjainen tiedonkeruu on tämänkaltaisen rekisterin tiedonkeruun ja ylläpidon kannalta paras ratkaisu, edellyttäen tiedonkeruun mallien hyvää suunnittelua.

8) Muut mahdolliset huomiot opettajarekisteriselvitykseen liittyen

-

9) Kannatatteko selvityksessä kuvatun opettajarekisterin perustamista?

Kyllä, alla kuvatuilla muutoksilla

Ylönen Nina
Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry